

Kamper bibliotheek - herinneringen.

DOOR

C. H. VAN FENEMA.

Een heerlijke, warme zomerdag en een vrije Woensdagmiddag..... zes-en-dertig jaren geleden. —

Bij meneer Bleeker, buiten de Venepoort, was ik in dien tijd, als jeugdig gymnasiast in de kost, en dien middag mocht ik boodschappen doen en boeken halen uit de leesbibliotheek.

Die bibliotheek was boven de Muziekschool, op den hoek van de Nieuwe Markt en de Boven-Nieuwstraat, naast het groote huis waar meneer Stoel woonde, en het woord *Instituut* met zwarte houten letters in den gevel stond.

Eerst een steenen bordes op, en dan dadelijk links een ruwe houten trap, die naar een kale, lange gang leidde. Beneden hoorde je altijd het geblaas en getoeter van orkestleden en leerlingen van meneer Gaillard, die zich aan het oefenen waren. Boven in de gang stonden meest opgeschoten jongens en meiden, die boeken kwamen halen, en hier hun beurt moesten afwachten voor een soort loket, of liever een plank, die opgeklapt kon worden en midden in een deuropening was aangebracht. Daarachter zag je lange rijen boeken staan in de wand-kasten van een zaaltje, dat uitzag op de Nieuwe Markt. De boeken werden aangenomen en uitgegeven door den koster en aanspreker Hoogenkamp, en aan een tafeltje bij het raam zat altijd een der bestuursleden, om de boeken aan te teekenen of af te schrijven. Dikwijls heb ik daar Dr. Harting zien zitten, ook Dr. Woudstra of de apotheker Woutersen.

De heeren rookten daarbij uit lange Goudsche pijpen en dampten er duchtig op los, zoodat het praatje, dat rooken op bibliotheken brandgevaar zou opleveren, hier in Kampen afdoende door een meer dan honderdjarige practijk is gelogenstraft.

Als het wat lang duurde werden de wachtenden wel eens wat ongedurig en vrijpostig, en werd de gewone conversatie afgewisseld door gefluit of gezang, geestige opmerkingen, zooals „Ie mussen 'n start ebben”, en een enkele maal een doordringende gil, gevolgd door een krachtig „Blief van mien of, kale jakkals.” —

De orde werd echter spoedig hersteld, als Hoogenkamp naar voren kwam met het dreigement: „Pas op jungien, ie komen nog up de Spekkamer”, ¹⁾ waarop steevast geroepen werd: „Wâ kriej deur?” en het heele koor antwoordde: „Brood mê zeepe.” —

Maar eindelijk kwam je dan toch aan de beurt, en zoo kon ik Jules Verne's „Twintig duizend mijlen onder zee” inleveren, om er „De kinderen van kapitein Grant” voor terug te krijgen. En met die kinderen onder mijn arm ging het dan weer, klos-klos, die ruwe houten boldertrap af en de straat op, om mijn verdere boodschappen te doen en gezellig over de Oudestraat te flaneeren.

Juist tegenover Untiet zag ik de groentekar van Diene en Bet Mouton, en tusschen de korven met worteltjes, met postelein en spinazie stond een mandje met gele pruimen.

Van die heerlijke rijpe gele eierpruimen!

Daar moest ik natuurlijk een pondje van meenemen. Ik heb zoo'n idee, dat ze vroeger nog lekkerder smaakten dan tegenwoordig. Op 't gymnasium kochten we ze in 't vrij kwartier van Toos Coridon, uit de Geerstraat; die zorgde wel dat ze tegen dien tijd met haar wagentje in de buurt van het Gym was.

En nu moest ik nog naar de Frenne, schuin-tegenover „de

1) De Spekkamer was het Bureau van politie.

Balkenstege", 1) daar kocht meneer Bleeker altijd zijn sigaren, en daar had ik een kistje „Gerda” te halen, een gewichtige en deftige opdracht, want dat waren sigaren van 3 cent, en een gewoon mensch dacht er in die dagen niet aan om zulke dure sigaren te rooken. Die Gerda's waren dan ook alleen bestemd voor feestelijke gelegenheden, als er gepresenteerd werd uit het Zondagsche kistje. Onder weg naar huis bleef ik eerst nog even kijken naar de étalage van Sturms, op de hoek bij de Koornmarkt. Die winkel had een speciale attractie, want daar kochten we de kleine glazen stink-bommen, die zoo nu en dan in de klas werden aangewend, als we de leeraren eens een bijzonder genoeg wilden doen.

Maar nog een veel grootere beking ging er uit van het winkeltje van Wensma, iets verder op, in de Venestraat: daar hadt je hengels en visch-snoeren, netten, pistooltjes en buksen, en daar kochten we rotjes, voetzoekers en zevenklappers. Er hing altijd een eigenaardige lucht in die winkel, van touw, teer en petroleum, — en achter de toonbank redeneerde en gesticuleerde een oud grijs mannetje, kort-ademig en asthmatisch, maar met oogjes, die vlammen konden schieten door heftige opwinding.

Nu, na 36 jaar, in den laten avond in mijn stille huiskamer, zwerft mijn herinnering langs de straatjes en grachten van het oude Kampen, en ik kom er de menschen tegen, uit dien lang vervlogen tijd, burgemeester Ebbinge, de kantonrechter Tak, de commissaris Goelst, inspecteur Meesters, notarissen, dominees, officieren, leeraren, onderwijzers, — ik zie ze allemaal, hoog en laag, Scharrefien en Bellambuus, de Boeklappe en Marre Kozak, Pikka en de Grundel.

Ik zie dat alles zóó helder, alsof de goede genius uit Dickens' Kerstvertellingen, mij, evenals den ouden Scrooge, had teruggevoerd naar de dagen van mijn jeugd, en mij nog eens even had binnengeleid in de zaal van de oude Kamper leesbibliotheek, met zijn mufte oude-boeken-lucht, waar Dr. Har-

1) Vroeger veel gebruikte benaming voor de Geerstraat.

ting zware rookwolken zat uit te blazen en Hoogenkamp stond te poken in die groote ellendige potkachel, als de boekhouder uit „Op hoop van zegen,” — waar in die kale witgekalkte gang de vroolijke zetten en heldere schaterlachen opklonken van de bakkers- en slaggers-jongens en de loopmeisjes, die daar boeken haalden voor hun mevrouw. —

Maar hoe ter wereld waren al die boeken daar toch eigenlijk bij elkaar gekomen? —

Dat is het werk geweest van Harm Dresselhuis, catechiseermeester bij de Ned. Hervormde gemeente te Kampen, die in het jaar 1792 met eenige vooruitstrevende geestverwanten „de Lees-societeit” heeft opgericht.

In de „Kamper Courant” van 19 September 1852 lezen wij iets over het zestigjarig bestaan dezer bibliotheek, „aanvanke-
„lijk enkel uit geschenken daargesteld en later door geldelijke
„bijdragen gestijfd, bestaande uit een voorraad van boeken,
„welke is gestegen tot ruim 2300 werken in de Hollandsche
„en 300 in de Fransche taal.” —

Van Dresselhuis wordt daar gezegd: „een zeer verlicht
„man, die de schriften van Franklin bij voorkeur las, en in
„t godsdienstige en zedelijke hier ter stede discipelen heeft
„nagelaten, wier nakomelingen thans van zijnen invloed nog
„voordeel trekken.”

De eerste leden van dit leesgezelschap waren Willem Goede, predikant bij de Luthersche gemeente, Otto Henri Moulin, practizijn, J. Berghuys, J. van 't Oever en Willem Pastoor. — Gedurende de drie eerste jaren was de societeit gevestigd in de woning van Dresselhuys. Toen de revolutie in 1795 haar beslag had gekregen, kon men verhuizen naar een vertrek boven de toenmalige Latijnsche School, en daar zijn de boeken en tijdschriften gebleven tot de opheffing der Leessocieteit in 1929.

Harm Dresselhuis is stellig een krachtige en voortvarende persoonlijkheid geweest. — Hoewel reeds omstreeks 50 jaren oud, studeerde hij op eigen gelegenheid zonder academie zoo

ijverig in de theologie, dat hij in 1805 als proponent kon worden toegelaten. Hij kreeg een beroep naar Aardenburg en is daar gebleven tot aan zijn overlijden, waarvan de volgende aankondiging te vinden is in de „Opregte Donderdagsche Haarlemsche Courant” van den 21 April anno 1825.

** Hedenmorgen ten half vijf uren, overleed alhier, aan een langzaam verval van krachten, in den ouderdom van 71 jaren en ruim 6 maanden, onze veelgeliefde Vader,

HARM DRESSELHUIS,

Predikant bij de Hervormde Gemeente dezer stad. Hij ontsliep blijmoedig in het volste vertrouwen op het dierbaar Evangelie, hetwelk hij vele jaren had mogen verkondigen en thans ten troostbron strekt voor mij en mijne diepbedroefde Zusters.

J. AB UTRECHT DRESSELHUIS,
Pred. te Wolfaartsdijk.

AARDENBURG, den 15 April 1825.

Ten slotte willen wij hier nog een enkel woord wijden aan juffrouw Telder, die lang vóór kosten Hoogenkamp, gedurende tientallen jaren als ambtenares aan de bibliotheek verbonden is geweest. Zij was de eerste vrouwelijke bibliotheekambtenaar in Kampen, mogelijk zelfs wel in heel Nederland.

Door haar vriendelijkheid en hulpvaardigheid was „Mietien Telder” in haar tijd een populaire figuur, die de moeilijkheden van haar vak dikwijls op practische wijze wist op te lossen.

Toen een lastig juffertje eens wilde volhouden, dat er van haar fransche roman nog een tweede deel moest bestaan, wees Mietien triomfantelijk op de laatste bladzijde, en zei: „Kiek deerne, deur stiet „Fin” under, en fin is zooveel as 't ende.” —

Slagvaardigheid en tact zijn ook thans nog in het bibliotheek-vak het halve werk. —